Iranian Journal of Rehabilitation Research in Nursing Original Article

Autumn 2024, Volume 11, Issue 1 10.22034/IJRN.11.1.7

Investigating the Predictive Role of Body Dimensions Satisfaction in Social Phobia, Resilience and Self-Esteem of Veterans and the Disabled

Hossein Samadi[1], Elahe Kahdouei[2*], Yaser Heidari[3], Davod Abdollahi[4]

1- Associate Professor of Motor Behavior, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Physical Education and Sport Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.
2- PhD Student in Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.
3- PhD Student in Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.
4- Master in Sport Management, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Taft Branch, Yazd, Iran.

***Corresponding Author:** Elahe Kahdouei, PhD student in Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.
E-mail: kahdoue.e@gmail.com

Received: 2023/02/13 Accepted: 2024/03/17

Abstract

Introduction: Physical and mental disorders are abundantly observed in veterans and disabled people, and in addition to causing concern, they have very adverse effects on various aspects of a person's life. Considering physical and mental health, the current research aimed to predict the social phobia, resilience, and self-esteem of veterans and disabled people based on satisfaction with physical dimensions in veterans and disabled people.

Methods: The present research method was descriptive-correlation. The statistical population of the research was made up of veterans and disabled people of Yazd Province 2022, of which 98 people were selected as a statistical sample using the available method. In order to examine the variables of the research, Cash et al.'s body dimensions satisfaction scales (2000), Connor et al.'s social phobia (2000), Connor and Davidson's resilience (2003), and Rosenberg's self-esteem scales (1987) were used. The data were analyzed using SPSS version 26 software and inferential statistics (Pearson's correlation coefficient and simple linear regression) at 0.05.

Results: The mean scores of variables of satisfaction of physical dimensions were 33.89±18.18, self-esteem 7.47±2.19, resilience 31.08±14.17, and social anxiety 19.41±13.21. The findings showed that scores of body dimensions satisfaction could significantly predict the variables of social phobia (15%), resilience (12%), and self-esteem (14%) in veterans and disabled people. ($p<0.01$).

Conclusions: The results suggest that interventions related to body dimensions satisfaction of veterans and disabled people should be considered to reduce social phobia and increase resilience and self-esteem.

Keywords: Body dimensions satisfaction, Social phobia, Resilience, Self-esteem, Veterans and Disabled.

[Downloaded from ijrn.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]

نشریه پژوهش توانبخشی در پرستاری
مقاله پژوهشی
پاییز ۱۴۰۳، دوره ۱۱، شماره ۱
10.22034/IJRN.11.1.7

بررسی نقش پیش بینی کنندگی رضایت مندی از ابعاد بدنی در هراس اجتماعی، تاب آوری و عزت نفس جانبازان و معلولین

حسین صمدی[۱]، الهه کهدوئی[۲*]، یاسر حیدری[۳]، داود عبدالهی[۴]

۱- دانشیار، رفتار حرکتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، بخش تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.
۲-دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
۳-دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۴-کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تفت، یزد، ایران.

***نویسنده مسئول:** الهه کهدوئی، دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
ایمیل: kahdoue.e@gmail.com

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۱/۲۴ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۲/۲۷

چکیده

مقدمه: اختلالات جسمانی و روانی، به وفور در قشر جانباز و معلول مشاهده شده و علاوه بر ایجاد نگرانی، تاثیرات بسیار نامطلوبی بر جنبه های مختلف زندگی فرد می گذارد. با توجه به اهمیت سلامت جسمانی و روانی، هدف پژوهش پیش بینی هراس اجتماعی، تاب آوری و عزت نفس جانبازان و معلولین بر اساس رضایت مندی از ابعاد بدنی بود.

روش کار: روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی- همبستگی بود. جامعهٔ آماری پژوهش را جانبازان و معلولان استان یزد در سال ۱۴۰۱ تشکیل دادند که تعداد ۹۸ نفر به عنوان نمونهٔ آماری به روش دردسترس انتخاب شدند. جهت بررسی متغیرهای پژوهش از مقیاس های رضایت مندی از ابعاد بدنی کش و همکاران (۲۰۰۰)، هراس اجتماعی کانور و همکاران (۲۰۰۰)، تاب-آوری کانور و دیویدسون (۲۰۰۳) و عزت نفس روزنبرگ (۱۹۸۷) استفاده شد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی ساده) در سطح ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته ها: میانگین نمرات متغیرهای رضایت مندی از ابعاد بدنی ۸/۱۸±۳۳/۸۹، عزت نفس ۲/۱۹±۷/۴۷، تاب آوری ۱۴/۱۷± ۳۱/۰۸ و هراس اجتماعی ۱۳/۲۱±۱۹/۴۱ بود. یافته ها نشان داد که نمرات رضایت مندی از ابعاد بدنی به طور معناداری قابلیت پیش بینی متغیرهای هراس اجتماعی (۱۵ درصد)، تاب آوری (۱۲ درصد) و عزت نفس (۱۴ درصد) را در جانبازان و معلولین دارا می باشند ($p<۰/۰۱$).

نتیجه گیری: با توجه به نتایج، پیشنهاد می شود مداخلات مرتبط با رضایت مندی از ابعاد بدنی افراد جانباز و معلول به منظور کاهش هراس اجتماعی و افزایش تاب آوری و عزت نفس مدنظر قرار گیرد.

کلیدواژه ها: رضایت مندی از ابعاد بدنی، هراس اجتماعی، تاب آوری، عزت نفس، جانبازان و معلولین.

مقدمه

معلولیت به معنای عدم توانایی در انجام تمام یا قسمتی از فعالیت های روزمره زندگی فردی یا اجتماعی که به سبب وجود نقص مادرزادی یا ایجاد عارضه ناشی از یک واقعه، به صورت جسمانی یا روانی ایجاد شده و فرد را در برآورده کردن امور اساسی زندگی و خود باز می دارد، تعریف شده است (۱،۲). یکی از وقایع مهم، جنگ می باشد که از عوارض آن، بروز مشکلات جسمی و روانی برای افرادی است که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در جنگ حاضر بوده اند. معمولاً مشکلات جسمی منجر به بروز نقص عضو می گردد، اما آسیب های روانی تا مدت ها گریبان گیر آسیب دیدگان خواهد بود (۳). وجود هشت سال جنگ

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-12]
[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]

تحمیلی و استرس های ناشی از آن موجب بروز اختلال های روانی و نگرانی از تصویر بدنی در جانبازان گردیده است (۴). احساس فرد نسبت به ظاهر فیزیکی خود در چشم دیگران یا ایده آل های فرهنگی جامعه، تصویر بدنی فرد از خودش را شکل می دهد (۵). تصویر بدن مهم ترین بخش تصور فرد از خود است؛ زیرا ظاهر فیزیکی فرد، اولین ویژگی است که در برخورد افراد با فرد دیگر، مورد قضاوت قرار می گیرد (۶،۷،۸). درک نامناسب از تصویر بدن و عدم رضایت از آن می تواند بر سلامت روان فرد تأثیر گذاشته و منجر به مشکلات جسمی و روحی شود (۹). همچنین ناهمخوانی بین واقعیت و تصورات فرد می تواند باعث ایجاد هیجاناتی مانند اندوه، ناامیدی، اضطراب، افسردگی، احساس گناه، بی اشتهایی عصبی، نگرانی از وزن بدن، کاهش عزت نفس و اعتماد به نفس و اختلالات روانی شود (۸،۱۰) و با رفتارهای پرخطر نظیر فعالیت های خودآسیب رسان و حتی برنامه ریزی برای خودکشی همراه باشد (۸).

یکی از عوامل روانشناختی مهمی که ممکن است تحت تاثیر تصویر بدن قرار گیرد، تاب آوری است. تاب آوری به فرآیند پویای انطباق مثبت با تجربه های تلخ و ناگوار اطلاق شده (۱۱) و به عنوان عاملی در جهت سازگاری موفقیت آمیز با تغییرات و توانایی مقاومت در برابر مشکلات شناخته می شود (۱۲). مطالعات نشان داده‌اند که تاب‌آوری را می‌توان به عنوان توانایی مقابله با استرس در نظر گرفت و افراد تاب‌آور تمایل به نشان دادن رفتارهای اجتماعی سازگار و مثبت دارند (۱۲،۱۳،۱۴). همچنین بیان شده که افراد دارای بدشکلی بدنی، اغلب نگران یک یا بیش از یک نقص در عیب ادراک شده در ظاهر فیزیکی خودشان هستند که غیرقابل مشاهده یا در نظر دیگران خیلی جزئی است که این نگرانی ها اغلب باعث هراس و اجتناب اجتماعی می شود (۱۴). مفهوم هراس اجتماعی در واقع ترس ناشی از دیده شدن و ارزیابی توسط دیگران در جریان فعالیت های روزمره مانند خوردن، آشامیدن، صحبت کردن در جمع، نوشتن و غیره می باشد (۱۵). شیوع ۱۳ درصدی اختلال هراس اجتماعی، آن را در جایگاه سومین اختلال روانپزشکی پس از افسردگی و وابستگی به الکل قرار داده و بررسی عوامل موثر بر آن را ضروری ساخته است (۱۶،۱۷). همانند بسیاری از چالش های روانی-اجتماعی، هراس اجتماعی از نظر شدت متغیر است و یک مکانیسم ناکارآمد است که منجر به رفتارها و شناخت هایی می شود که یک اختلال بالینی بسیار ناتوان کننده را تشکیل می دهد (۱۸). هراس اجتماعی، نشانگر میزان تمایل به مضطرب بودن در موقعیت های اجتماعی و ترس از طرد شدن از سوی دیگران است و با توجه به تأثیر بسزایی که در عملکرد افراد دارد، می تواند به عنوان یکی از مشکلات جدی جانبازان و معلولین مورد توجه قرار گیرد. همچنین پژوهش ها عنوان می کنند که تداوم نارضایتی از ظاهر بدن منجر به کاهش عزت نفس می گردد (۵،۱۹،۲۰). مفهوم عزت نفس از مفاهیم کلیدی در نظریات و مطالعاتِ خود محسوب شده و یکی از مهم ترین موضوعات در روانشناسی شخصیت است. عزت نفس، به عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان رشد، توسعه و هویت فردی را تحت تاثیر قرار می دهد (۲۰) و میزان آگاهی افراد از توانایی، اهمیت و ارزشمند بودن آن ها بر اساس تجربیات گذشته محسوب می شود (۲۱). به نظر می رسد افرادی که عزت نفس بالایی دارند، در مقایسه با آن هایی که عزت نفس پایینی دارند، از اعتماد به نفس بالایی برخوردار بوده، خود را از نظر مهارت های عقلانی بالاتر تصور کرده و احساس می کنند که شایسته تر و ارزشمندتر هستند. پژوهش های مختلفی در زمینه رضایت از ظاهر بدن و متغیرهای روانشناختی انجام گرفته است. برای مثال چن و چی (۲۰۲۲) عنوان نمودند بهبود تصویر بدنی باعث افزایش اعتماد به نفس و کاهش هراس اجتماعی در افراد می شود (۲۲). همچنین لیو و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود نشان دادند ناتوانی جسمی با اضطراب و افسردگی رابطه مثبت و با تاب آوری رابطه منفی دارد (۲۳). ما (۲۰۲۱) بیان کرد بین هراس اجتماعی و تاب آوری همبستگی منفی وجود دارد و افراد دارای هراس اجتماعی نیاز به کمک و حمایت بیشتری دارند (۲۴). راتنسری و همکاران (۲۰۲۱) نیز نشان دادند هراس اجتماعی به ویژه در زندگی اجتماعی با افراد دیگر تأثیر منفی دارد و تصویر بدن مثبت نقش مهمی در کاهش هراس اجتماعی دارد (۲۵). طهماسبی پور و همکاران (۱۴۰۰) گزارش کردند تمام ابعاد هویت (شخصی، ارتباطی و اجتماعی) با مولفه گرایش به ظاهر تصویر بدن، گرایش هویت ارتباطی با مؤلفه های گرایش به ظاهر و گرایش به تناسب تصویر بدن رابطه معنی داری داشتند (۵).

در نظام جمهوری اسلامی ایران با توجه به جایگاه شهادت و ایثار لزوم حفظ توجه و احترام به جانبازان و همچنین معلولین بررسی و پژوهش در مورد شرایط فرهنگی، اجتماعی و روانشناختی آن ها از جایگاه ویژه ای برخوردار است. اگرچه

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]

به دلیل وجود تعداد زیاد معلولان و جانبازان نیاز به توجه بیشتر به این قشر احساس می شود؛ اما تعداد پژوهش هایی که در این حوزه انجام شده اند، کافی نیست (۲۶). که این مساله نشان دهنده وجود خلأ و نشان از احساس نیاز به انجام مطالعات بیشتر در این رابطه است. همچنین نظر به این که جانبازان و معلولین با مشکلات زیادی دست به گریبان هستند و به لحاظ شرایط خاصشان، نیازمند حمایت اجتماعی بیشتری هستند و از آن جایی که کنارآمدن با شرایط موجود برای آن ها دشوار است، انجام چنین پژوهش هایی در جهت شناسایی عوامل اثرگذار بر سلامت روان می تواند بر موفقیت در زندگی آینده و کیفیت زندگی این قشر از جامعه اثرگذار باشد. با توجه به اهمیت احتمال تاثیر رضایت مندی از تصویر بدنی بر فاکتورهای روانشناختی و نظر به پیشینهٔ اندک، هدف پژوهش، بررسی تعیین نقش پیش بینی کنندگی رضایت مندی از ابعاد بدنی در هراس اجتماعی، تاب آوری و عزت نفس جانبازان و معلولین بود.

روش کار

پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی بود. جامعهٔ آماری، جانبازان و معلولین استان یزد در سال ۱۴۰۱ بودند که تعداد ۹۸ نفر (۷۶ جانباز و ۲۲ معلول) به روش دردسترس به عنوان نمونه انتخاب شدند. پس از انجام هماهنگی های لازم با مسئولان محترم بنیاد شهید و امور ایثارگران و هیات ورزش های جانبازان و معلولان استان، محققین در مراکز مربوطه حضور یافته و توضیحات لازم درباره نحوه پرکردن پرسشنامه ها را به آزمودنی ها ارائه داده و از آن ها درخواست شد تا پرسشنامه ها را تکمیل نمایند. در این مدت، حداقل یکی از محققان برای پاسخگویی به سئوالات احتمالی در محل مورد نظر حضور داشت. تعداد نمونه ها با استفاده از نرم افزار G-Power با در نظر گرفتن اندازه اثر ۰,۱۵، خطای نوع اول ۰,۰۵ و توان آماری ۰,۹۵ محاسبه شد. معیارهای ورود به پژوهش، شامل عدم مصرف داروهای روانپزشکی، عدم عقب ماندگی ذهنی، عدم ناتوانی در انجام کارهای روزمره و اختلالات جسمانی بسیار شدید (قطع عضو اندام فوقانی یا تحتانی) و تکمیل فرم رضایت آگاهانه در پژوهش و معیارهای خروج از پژوهش عدم تمایل به پرکردن پرسشنامه ها بود. ابزار پژوهش شامل موارد زیر بود:

۱. پرسشنامه مشخصات فردی: این پرسشنامه شامل اطلاعات مربوط به سن، قد، وزن، داشتن بیماری و نوع مشکلات جسمانی و ... آزمودنی ها بود.

۲. پرسشنامه عزت نفس: برای سنجش عزت نفس، از مقیاس ۱۰ سوالی عزت نفس روزنبرگ استفاده شد. این مقیاس استاندارد توسط روزنبرگ در سال ۱۹۸۷ ساخته شده و در طیف ۴ درجه ای لیکرت از ۳-۰ (کاملا موافقم-کاملا مخالفم) نمره گذاری می شود. مقیاس دارای ۵ گویه مثبت و ۵ گویه منفی است که حاصل جمع نمره های گویه های مثبت و نمره های معکوس شده گویه های منفی، میزان عزت نفس فرد را مشخص می کند. روایی و پایایی این مقیاس در مطالعات مختلف تأئید شده است (۶). پایایی پرسشنامه در مطالعه توان و همکاران (۱۳۹۳) با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۳ بدست آمده است (۲۷).

۳. پرسشنامه هراس اجتماعی: این پرسشنامه توسط کانور و چرچیل، شروود، فوآ و وسلر (۲۰۰۰) به منظور ارزیابی اضطراب اجتماعی طراحی و سه حیطه بالینی هراس اجتماعی یعنی ترس، اجتناب و علایم فیزیولوژیکی این اختلال را می‌سنجد. پرسشنامه هراس اجتماعی کانور یک مقیاس خودسنجی شامل ۱۷ گویه و سه زیرمقیاس فرعی ترس (۶ ماده)، اجتناب (۷ ماده) و ناراحتی فیزیولوژیک (۴ ماده) می باشد. روایی و پایایی این مقیاس در مطالعات مختلف تأئید شده است (۲۳). پایایی پرسشنامه در مطالعه قاسمی طابق و همکاران (۱۳۹۳) با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۵ بدست آمده است (۲۸).

٤. پرسشنامه تاب آوری: این پرسشنامه را کونور و دیویدسون (۲۰۰۳) با مرور منابع پژوهشی ۱۹۹۱- ۱۹۷۹ حوزه تاب آوری تهیه کردند. نسخه کوتاه آن شامل ۱۰ عبارت پرسشنامه تاب آوری کونور و دیویدسون در مقیاس لیکرتی بین صفر (هرگز) تا پنج (تقریباً) بود. کونور و دیویدسون (۲۰۰۳) روایی همگرا و واگرای ابزار را تایید و پایایی آن را با روش بازآزمایی ۰/۸۷ بدست آوردند. در ایران نیز سامانی و قدم پور و همکاران (۲۰۱۹) پایایی ابزار را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ بدست آوردند.

۵- پرسشنامه رضایت مندی از ابعاد بدن: برای ارزیابی میزان رضایت مندی از ابعاد بدن از خرده مقیاس رضایت مندی از ابعاد بدنی در پرسشنامه چند بعدی خود اظهاری بدن استفاده شد (۴). این پرسشنامه توسط کش (۲۰۰۰) ساخته و روایی و پایایی آن به تایید رسیده است (۲۹). خرده

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]

مقیاس رضایتمندی از ابعاد بدن شامل ۹ سوال در مقیاس لیکرت و در طیف ۱ (بسیار ناراضی) تا ۵ بسیار راضی قرار دارد که فرد حداقل نمره ۹ و حداکثر ۴۵ را کسب می کند (۲۱). این پرسشنامه در پژوهش های متعدد استفاده شده و روایی و پایایی آن مناسب توصیف شده است (۴،۲۶). در مطالعه حاضر پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ بدست آمد.

پس از انجام هماهنگی های لازم و کسب رضایت شرکت‌کنندگان، با توجه به ضوابط ورود و خروج از پژوهش، از هر یک از آزمودنی ها خواسته شد تا فرم رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش، اطلاعات شخصی و موارد پرسشنامه‌ها را بدون درج نام خود تکمیل کنند و به آن‌ها اطمینان داده شد که کلیه اطلاعات محرمانه می‌ماند. همچنین به منظور جلوگیری از سوگیری پاسخ در بین پاسخ‌دهندگان، به آن‌ها اطلاع داده شد که نتایج تحقیق تأثیری بر روند شغلی آن‌ها نداشته و پاسخ درست یا غلطی برای سؤالات پرسشنامه وجود ندارد.

از آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) برای توصیف متغیرهای پژوهش استفاده شد. پس از اطمینان از طبیعی بودن داده‌ها، با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون برای تعیین میزان ارتباط بین متغیرها و رگرسیون خطی ساده برای پیش‌بینی متغیرهای هراس اجتماعی، تاب آوری و عزت نفس بر اساس رضایت مندی از ابعاد بدنی تحلیل شد. مفروضه ی وجود رابطه خطی بین متغیرهای پیش بین و ملاک با توجه به نمودار پراکنش متغیرها (نشانگر وجود رابطه ی خطی بین متغیرهای پیش بین و ملاک)، مفروضه ی نرمال بودن توزیع داده ها با استفاده از آزمون کالموگروف-اسمیرنوف ($p>0.05$)، مفروضه ی استقلال باقیمانده ها با استفاده از آماره ی دوربین-واتسون) قرارگیری در بازه ی ۱/۵ تا ۲/۵) مورد تایید قرار گرفت. در کلیه آزمون‌های آماری سطح معناداری $p \leq 0.05$ در نظر گرفته شد.

یافته ها

جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد ویژگیهای دموگرافیک شرکت‌کننده‌ها و همچنین متغیرهای رضایت مندی از ابعاد بدنی، عزت‌نفس، تاب آوری و هراس اجتماعی را نشان می‌دهد.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار ویژگیهای دموگرافیک و متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف استاندارد
سن (سال)	۴۱/۴۴	۱۲/۴۵
قد (سانتیمتر)	۱۷۰/۰۷	۱۷/۷۸
وزن (کیلوگرم)	۷۰/۹۲	۱۳/۶۱
رضایتمندی از ابعاد بدنی	۳۳/۸۹	۸/۱۸
عزت نفس	۷/۴۷	۲/۱۹
تاب آوری	۳۱/۰۸	۱۴/۱۷
هراس اجتماعی	۱۹/۴۱	۱۳/۲۱

نتایج ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون جهت تجزیه و تحلیل داده ها در جداول ذیل ارائه شده است.

جدول ۲. ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	٤
۱. رضایت مندی از ابعاد بدنی	۱			
۲. عزت نفس	۰/۳۷**	۱		
۳. تاب آوری	۰/۳۵**	۰/۳۳**	۱	
۴. هراس اجتماعی	-۰/۳۸**	-۰/۴۳**	-۰/۴۱**	۱

**P<۰/۰۱

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می شود، بین رضایت مندی از ابعاد بدنی و عزت‌نفس (r=۰/۳۷ ،p<۰/۰۱)، بین رضایت مندی از ابعاد بدنی و تاب آوری (r=۰/۳۵ ،p<۰/۰۱)، بین رضایت مندی از ابعاد بدنی و هراس اجتماعی (p<۰/۰۱، r= −۰/۳۸) رابطه معنادار وجود دارد. نتایج مربوط به رگرسیون چندگانه برای تحلیل فرضیه ها در ذیل آمده است.

جدول ۳. تحلیل رگرسیون جهت پیش بینی متغیرهای عزت‌نفس، تاب آوری و هراس اجتماعی جانبازان و معلولین براساس رضایت مندی از ابعاد بدنی

متغیر ملاک	مدل	B	SE	Beta	T	Sig.	R	R^2	F	Sig.
عزت نفس	مقدار ثابت	۲۳/۵	۲/۷۵		۸/۵۲	۰/۰۰۱	۰/۳۷	۰/۱۴	۱۵/۹۵	۰/۰۰۱
	رضایت مندی از ابعاد بدن	۱/۳۹	۰/۳۵	۰/۳۷	۳/۹۵	۰/۰۰۱				
تاب آوری	مقدار ثابت	۲۶/۷۵	۲/۰۹		۱۲/۷۸	۰/۰۰۱	۰/۳۵	۰/۱۲	۱۳/۵۳	۰/۰۰۱
	رضایت مندی از ابعاد بدن	۰/۱۳	۰/۰۳	۰/۳۵	۳/۶۸	۰/۰۰۱				
هراس اجتماعی	مقدار ثابت	۳۸/۴۴	۱/۳۵		۲۸/۴۳	۰/۰۰۱	۰/۳۸	۰/۱۵	۱۶/۶۶	۰/۰۰۱
	رضایت مندی از ابعاد بدن	−۰/۲۴	۰/۰۶	−۰/۳۸	−۴/۰۸	۰/۰۰۱				

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می شود، تقریباً ۱۴ درصد از واریانس عزت‌نفس و ۱۲ درصد از واریانس تاب آوری براساس رضایت مندی از ابعاد بدنی قابل پیش بینی است. به عبارتی، رضایت مندی از ابعاد بدنی قدرت پیش بینی تاب آوری و عزت‌نفس جانبازان و معلولین را به طور مثبت و معناداری داراست (p<۰/۰۱). همچنین تقریباً ۱۵ درصد از واریانس هراس اجتماعی بر اساس رضایت مندی از ابعاد بدنی قابل پیش بینی است، بطوری که رضایت مندی از ابعاد بدنی به طور منفی و معناداری قدرت پیش بینی هراس اجتماعی جانبازان و معلولین را دارا می باشد (p<۰/۰۱).

بحث

توجه به مسائل روانشناختی به عنوان یک مساله مهم و کلیدی، همواره مورد توجه پژوهشگران بوده و این مساله سبب شده است تا تلاش های گسترده ای جهت ارتقاء و بهبود وضعیت روانشناختی صورت گیرد. با توجه به اهمیت ویژه موضوع مسائل روانشناختی در جانبازان و معلولان، هدف پژوهش بررسی نقش پیش بینی کنندگی رضایت مندی از ابعاد بدنی در هراس اجتماعی، تاب آوری و عزت نفس جانبازان و معلولین بود. نتایج توصیفی نشان داد که میانگین سن افراد شرکت کننده ۴۱/۴۴ سال، میانگین قد ۱۷۰/۰۷ سانتی متر و میانگین وزن ۷۰/۹۲ کیلوگرم بود، همچنین دیگر نتایج نشان داد که ۱۵ درصد از واریانس متغیر هراس اجتماعی، ۱۴ درصد از واریانس متغیر عزت نفس و ۱۲ درصد واریانس تاب آوری توسط متغیر رضایت مندی از ابعاد بدنی تبیین می‌شود. یافته اول نشان داد بین رضایت مندی از ابعاد بدنی و تاب آوری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و رضایت مندی توان پیش بینی تاب آوری را دارد و با نتایج لیو و همکاران (۲۰۲۱) همسو می باشد (۲۳). تاب آوری بازگشت به تعادل اولیه یا رسیدن به تعادل سطح بالاتر است. نخستین اثر ارتقاء توانمندی های فرد در زمینه تاب آوری، کاهش مشکلات روانی و هیجانی، افزایش سلامت روانی و در نتیجه افزایش میزان رضایت مندی فرد خواهد بود. تغییر در احساس ها می تواند تغییر در نگرش فرد دربارۀ زندگی و محیط پیرامون را در پی داشته باشد. افراد با تاب آوری بالا، از منابع و توانایی هایی برای مقابله با عوامل استرس زا استفاده می کنند که باعث ارتقای سازگاری آن ها می شود. افراد دارای تاب آوری بالا، در شرایط استرس زا، سلامت روانشناختی خود را حفظ کرده و دارای سازگاری روانشناختی بالایی هستند (۳۰).

یافته دوم نشان داد که بین رضایت مندی از ابعاد بدنی با عزت نفس رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و با نتایج طهماسبی پور و همکاران (۱۴۰۰) در یک راستا قرار دارد (۵). عزت نفس فرآیند ارزیابی یک فرد در مورد تجربیات اطرافش، از جمله بدنش است و بر رشد تصویر بدن تاثیر می گذارد، به بیانی دیگر یکی از جنبه های شکل دهنده هویت و عزت نفس افراد، ظاهر جسمانی و تصویر بدنی است. تصویر بدن یکی از اجزای مهم خودپنداره فرد است که فرصت رسیدن به وضعیت جسمی و روانی سالم تری را فراهم می کند. به این ترتیب، ادراک بدن و احساساتی که با این تصویر مرتبط است، نه تنها بر خودپنداره، بلکه بر عزت نفس نیز تأثیر می گذارد. عزت نفس پایین با نارضایتی از ظاهر، علائم افسردگی و اضطراب، کیفیت زندگی

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]

و ناتوانی مرتبط می باشد. یکی از راه های افزایش رضایت مندی از ابعاد بدنی در جانبازان، شرکت در فعالیت های بدنی می باشد، زیرا باعث افزایش کارایی و بهبود توازن عضلانی و در نتیجه بهبود عزت نفس و باور ارزشمندی در بین آن ها می شود (۶).

یافته سوم نشان داد بین رضایت مندی از ابعاد بدنی و هراس اجتماعی رابطه معکوس وجود دارد. به عبارتی رضایت مندی از ابعاد بدن توانایی پیش بینی هراس اجتماعی به شکل منفی را دارد و ۱۵ درصد از واریانس متغیر هراس اجتماعی را پیش بینی می کند. افراد با رضایتمندی از ابعاد بدنی بالاتر، هراس اجتماعی کمتری داشته اند. نتایج با یافته های چن و چی (۲۰۲۲)، راتنساری و همکاران (۲۰۲۱)، لیو و همکاران (۲۰۲۱) مشابه است (۲۲،۲۳،۲۵). آن ها بیان کردند افزایش اعتماد به نفس از تصویر بدن باعث کاهش هراس اجتماعی و بهبود مدیریت زمان می شود. همچنین وضعیت جسمانی در موفقیت اجتماعی و تصویر بدن بر فرآیند اجتماعی شدن تاثیر بسیار مهمی دارد و تصویر نامناسب از بدن، سازگاری را دشوار می کند. افراد مبتلا به هراس اجتماعی، برخی از رفتارهای اجتنابی مانند پنهان کردن چهره و عدم تماس چشمی دارند و این رفتارها باعث حفظ باورهای ناکارآمدی است که مسئول تداوم هراس اجتماعی است و مانع از ایجاد یک فرصت برای رد این باورها می شود. تصورات منفی از ظاهر جسمانی، یا به عبارتی تصور منفی از بدن، دربردارنده ناراحتی و نگرانی بیشتر در زمینه تأیید و پذیرش در تعاملات اجتماعی است. تداوم این شرایط، فرد را در دور باطلی از تشدید اختلال هراس اجتماعی می اندازد و در نتیجه، مطابق با یافته های پژوهش حاضر، با افزایش نگرانی از ابعاد بدنی، هراس اجتماعی افزایش می یابد و طبق یافته ها افراد با هراس اجتماعی بالاتر نیاز به کمک و حمایت بیشتری دارند (۳۱). محدودیت های این مطالعه شامل ماهیت همبستگی و مقطعی بودن پژوهش است که نتیجه گیری علّی را دشوار می سازد. همچنین، حجم نمونه، صرفا شامل جانبازان و معلولین استان یزد و نمونه گیری در دسترس بود؛ بنابراین، باید در تعمیم نتایج به سایر گروه ها احتیاط نمود. همچنین، منحصر بودن جمع آوری داده ها با پرسشنامه و خودگزارشی از دیگر محدودیت های این پژوهش بود. پیشنهاد می شود ارتباط سایر سازه های روانشناختی با رضایتمندی از ابعاد بدن نیز مورد بررسی قرار گیرد.

نتیجه گیری

نتایج نشان داد همبستگی سطح رضایت مندی از ابعاد بدنی با تاب آوری و عزت نفس مثبت و معنادار و با هراس اجتماعی منفی و معنادار است. نمرات رضایت مندی از ابعاد بدنی به طور معناداری قابلیت پیش بینی متغیرهای تاب آوری، عزت نفس و با هراس اجتماعی را در جانبازان و معلولین دارا می باشد. با توجه به نتایج پیشنهاد می شود برنامه ریزی های مناسب و مداخلات مرتبط با رضایت مندی از ابعاد بدنی افراد جانباز و معلول به منظور کاهش هراس اجتماعی و افزایش تاب آوری و عزت نفس و در نتیجه افزایش سلامت و کیفیت زندگی مدنظر قرار گیرد.

سپاسگزاری

بدین وسیله از مسئولان محترم بنیاد شهید و امور ایثارگران استان یزد و کلیه جانبازان و معلولین عزیزی که در پژوهش همکاری داشتند، تقدیر و تشکر می گردد.

ملاحظات اخلاقی

قبل از اجرای پژوهش با مسئولان محترم بنیاد شهید و امور ایثارگران استان یزد هماهنگی های لازم صورت گرفته و طرح در کمیسیون پژوهشی دانشگاه یزد با کد اخلاق IR.YAZD.REC.1401.062 مورد تایید قرار گرفت.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع گزارش نشد.

Refrences

1. Atadokht, A., Jokar Kamalabadi, N., Hosseini Kiasari, T., Bashar-Pour, S. The role of perceived social support in predicting psychological disorders in people with physical disability and its comparison with normal subjects. Archives of Rehabilitation. 2014;15 (3):26-36.
2. Aurora, U. Study for determining laterality in children with motor disabilities in adapted physical activities. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2014;117:646-52..
3. Najafi, M., Mohammadifar, M., Dabiri, S., Erfani, N., Kamary, A. The Comparison of The Quality of Life of The War Veterans Families With/Without Post Traumatic Stress Disorder. Iranian Journal of War and Public Health . 2011

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]

;3 (11): 27-35.
4. Aghdasi, M.T., Samadi, H., Ghari, B. Comparison of Body Dimensions Satisfaction and Sociophysical Anxiety between Veteran Athletes of Team and Single Sports. Iranian Journal of War and Public Health .2015;7(3):167-173.
5. Tahmasbipour N, Zakery F. Predicting the Dimensions of Girls' Identity Based on Their Dimensions of Self-Esteem and Body Image. Q J Woman Soc. 2021 Jul 23;12(46):66-76.
6. Heydari, Y., Samadi, H., Dehghan Manshadi, M. Relationship between Level of Physical Activity with Self-Esteem, Body Image Concern and Body Appreciation in Veterans. Iranian Journal of War and Public Health. 2020; 12 (2):133-139. https://doi.org/10.29252/ijwph.12.2.133
7. Katozi, Z., Badami, R., Taghian, F., Malaiinejad, M. Comparison of Aerobic, Kegel, and Combined (Aerobics and Kegel) Exercise on Body Image, and Sexual and Marital Satisfaction in Obese Women. Journal of Behavioral Science Research. 2017; 15 (4): 452-458.
8. Hashemian, M., Aflakseir, A., Goudarzi, MA., Rahimi C. The Relationship between Attachment Styles and Attitudes toward body image in High School Girl Students: The Mediating Role of Socio-cultural attitudes toward appearance and Self-acceptance. Research in Cognitive and Behavioral Sciences. 2021; 11(2): 1-26.
9. Soltani, N., Safajou, F., Amouzeshi, Z., Zameni, E. The Relationship between Body Image and Mental Health of Students in Birjand in 2016 Academic Year: A Short Report. JRUMS 2017; 16 (5): 479- 486.
10. Mansourinik A, Davoudi I, Neisi A, Mehrabizadeh Honarmand M, Tamannaeifar MR. The relationship between body discrepancy and body image maladaptive coping strategies in female students: The mediating role of self-compassion and body shame. 2019 Feb 10;12(4):1-15.
11. Naemi AM. The resiliency, hardiness, life satisfaction and body image in high school female students of Sabzevar. Woman Dev Polit. 2016 Dec 21;14(4):535-52.
12. Mirzaei, R., Bagheri, L. Resilience from the point of view of new psychology and the role of faith in religious teachings in it. Islamic studies in the field of health. 2020; 4 (2): 37- 46.
13. Ko CY, Chang Y. Investigating the relationships among resilience, social anxiety, and procrastination in a sample of college students. Psychological Reports. 2019; 122 (1):231-245.
14. Basharpoor, S., Abasi, A., Ghorbani, F., Atadokht, A., Almardi Someh, S. Assessing the Relation of Body Image Dissatisfaction and Social Anxiety by the using of Cosmetics. Woman in Development & Politics, 2014; 12(2): 251-264.
15. Rezian S, Fathi-Ashtiani A, Hassanabadi H, Ashrafi E. Reliability and Validity Measurment of the Persian Version of Social Phobia Scale Assessing the Reliability and Validity of Social Phobia Scale. J Clin Psychol. 2019 Nov 22;11(3):1-10.
16. Mahbobi M, Etemadi M, Khorasani E, Ghiasi M. The Relationship between Spiritual Health and Social Anxiety in Chemical Veterans. J Mil Med. 2022 Oct 26;14(3):186-91.
17. Mazhari, SH., Ekhlaspour, M., Bannazade, N. Social anxiety and its relationship with academic status among students of Kerman University of Medical Sciences. Strides in Development of Medcal Education. 2014; 11 (2): 227-235. https://sid.ir/paper/490480/fa
18. Jefferies, P., Höltge, J., Ungar, M. Social anxiety and resilience: Associations vary by country and sex. Adversity and Resilience Science. 2021; 2 (1): 51-62. https://doi.org/10.1007/s42844-020-00026-2
19. Chamorro-Premuzic T. Personality and individual differences. John Wiley & Sons; 2016 Dec 19. https://www.sciencedirect.com/.
20. Baghernezhad Hesari, F., Morowatisharifabad, M A., Sharifzadeh G, Miri M R, Vahdaninia V, Dastgerdi R. Predictive factors of self-esteem in adolescent girls. Payesh. 2019; 18 (6) :537-545. https://sid.ir/paper/23544/fa.
21. Ghaffari K, Hosseini SS, Davoodi H, Lak S. investigate the relationship betweenl self-esteem and organizational performance and job satisfaction among managers. J New Approaches Educ Adm. 2018 May 22;9(33):207-24.
22. Chen TL, Mei-Chi C. The Effect of Semi-permanent Makeup and Makeup on Female Body Image and Social Anxiety. International Journal of Innovation, Management and Technology. 2022 Feb;13(1).
23. Liu Y, Pan H, Yang R, Wang X, Rao J, Zhang X, Pan C. The relationship between test anxiety and emotion regulation: The mediating effect

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]

of psychological resilience. Annals of general psychiatry. 2021 Dec;20:1-9.

24. MaA. Coping with social anxiety and maintaining resilience in university of minnesota students during the COVID-19 pandemic: A correlational approach. Minnesota Undergraduate Research & Academic Journal. 2021 Jun 9;4(8).
25. Ratnasari SE, Pratiwi I, Wildannisa H. Relationship between body image and social anxiety in adolescent women. European Journal of Psychological Research. 2021;8(1):65-72.
26. Akbarzadeh, B., Esmailie, A., Dadashzadeh, M. Comparison of Self-regulation Components between the Disabled and Veteran Athletes and Non-athletes. Iranian Journal of War and Public Health. 2018;10 (3):122-125. https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1494335 https://doi.org/10.29252/ijwph.10.3.121
27. Tavan B, Jahani F, Rafeei M. The Relationship between Self-esteem and Happiness among Students of Arak University of Medical Sciences . Iranian Journal of Medical Education 2014; 14 (6) :474-482.URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-3160-fa.html
28. Ghasemi Tabesh, F, Torabi, S, Mahmood, M, Pak, R. Investigating the relationship between symptoms of social anxiety and psychological well-being mediated by fear of negative evaluation and quality of life. J Appl Res Behav Sci. 13(47):69.
29. Cash, TF., Pruzinsky, T. Body image: A handbook... - Google Scholar.
30. Moshtaghi M, Asghari Ebrahimabad M J, Salayani F. Associations between Resilience and Quality of Life in Nurses: The Mediating Role of Emotional Expressivity. Journal of Mazandaran University Medical Science. 2020; 30 (191) :53-65. Mohammadpour, F., Mohammadi, N. The role of body image and cognitive avoidance on social anxiety in university students. Rooyesh. 2019; 8 (7) :173-18.

[Downloaded from ijm.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.22034/IJRN.11.1.7]